

Minister Grapperhaus,
Minister Dekker
Staatssecretaris Broekers-Knol,

Datum
18 maart 2020

Onderwerp
Maatregelen Coronavirus:
Vreemdelingendetentie en opvang

Afdeling Nederland
Keizersgracht 177
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam

T 020 626 44 36
F 020 624 08 89
E amnesty@amnesty.nl
I www.amnesty.nl

Ons kenmerk
Dir/EN/2020

Uw kenmerk
Klik hier en voer "uw kenmerk" in.

Geachte minister Grapperhaus, minister Dekker en staatssecretaris Broekers-Knol,

Op 15 maart heeft u aanvullende maatregelen aangekondigd in de aanpak van het coronavirus, waaronder ook maatregelen die betrekking hebben op de migratieketen.

Amnesty International heeft begrip voor het feit dat de overheid in het kader van deze ernstige crisis (forse) maatregelen moet nemen en daardoor (een deel van haar) taken niet kan uitvoeren.¹ Wij delen uw zorgen en zijn ons bewust van de onvermijdelijke impact van deze maatregelen.

Desondanks vragen wij met deze brief uw aandacht voor zowel de situatie in vreemdelingendetentie alsook voor de noodzaak om voor opvang te zorgen voor de mensen die dat niet zelf kunnen regelen.

Vreemdelingendetentie

Veel landen hebben inmiddels hun grenzen gesloten² en in uw brief van 15 maart kondigt u aan dat ook de DT&V stopt met het voeren van terugkeergesprekken.³

Volgens internationale mensenrechtenstandaarden is vreemdelingendetentie alleen geoorloofd als er een direct verband is met het doel van de detentie: vertrek uit Nederland of verhindering van ongeoorloofde toegang.⁴ Nu zicht op uitzetting ontbreekt valt de grond om mensen in vreemdelingendetentie te houden weg. Toch bevinden zich op dit moment nog enkele honderden mensen - in afwachting van hun uitzetting - in vreemdelingendetentie.

¹ Brief 15 maart 2020 De Minister van Justitie en Veiligheid, Ferd Grapperhaus, de Minister voor Rechtsbescherming, Sander Dekker, de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, Ankie Broekers-Knol.

² Zie onder meer: <https://nos.nl/artikel/2327053-vluchten-geweerd-en-grenzen-gesloten-om-corona-tegen-te-gaan.html>; <https://www.nu.nl/coronavirus/6038026/buitengrenzen-schengengebied-vanaf-dinsdag-voor-dertig-dagen-dicht.html>.

³ Brief 15 maart 2020: 'Nu immers reisbewegingen beperkt zijn en de mogelijkheden tot terugkeer daardoor ook beperkt zijn, zal in bijna alle gevallen het te verwachten resultaat van een terugkeergesprek niet opwegen tegen de risico's uit het oogpunt van volksgezondheid.'

⁴ Artikel 5 EVRM, lid 1 (f).

Tegelijkertijd heeft de directie van het detentiecentrum Rotterdam per brief aan de ingesloten laten weten dat er sprake is van onderbezetting van het personeel. De directie ziet zich daardoor genooddaakt het dagprogramma aan te passen. Ook mogen gedetineerden geen bezoek meer ontvangen.⁵ Door deze maatregelen wijken de omstandigheden steeds verder af van het officiële 'bestuursrechtelijk karakter' en daardoor is het beginsel van proportionaliteit in het geding. Ingesloten ervaren de detentie als nog zwaarder en eenzamer.

DJI heeft voor het reguliere gevangeniswezen inmiddels maatregelen genomen die voor een aantal gedetineerden betekenen dat ze tijdelijk naar huis mogen. Van een andere groep zou de detentie voorlopig worden geschorst.⁶ Het betreft hier mensen die op strafrechtelijke titel zijn gedetineerd. Aangezien het in vreemdelingendetentie gaat om een bestuursrechtelijke maatregel en de grond voor de detentie is weggeval- len, ligt het voor de hand om de detentie van deze mensen per direct op te heffen. Een deel van deze mensen heeft een adres om te verblijven. Voor de mensen die niet zelf voor opvang kunnen zorgen dient een alternatief te worden gezocht. Ook in an- dere Europese landen wordt op dit moment opgeroepen mensen in vreemdelingen- detentie vrij te laten.⁷

Opvang

In uw brief van 15 maart '*Vervolgmaatregelen aanpak coronavirus*' staat dat nieuw aangekomen asielzoekers niet langer worden toegelaten tot de COA-opvang en dat er geen identificatie en registratie meer zal plaatsvinden.⁸ Vanzelfsprekend vinden wij dat een zeer zorgelijke stap met grote gevolgen. Wij juichen het dan ook zeer toe dat u heeft besloten nieuw aangekomen asielzoekers alsnog van opvang te voorzien. Vanuit mensenrechtelijk perspectief is het immers onacceptabel om mensen uit te sluiten van eten, drinken en een veilig onderdak. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stelt onomwonden dat ieder mens, ongeacht status, recht heeft op een menswaardig bestaan.⁹

Juist in deze tijd moet er bijzondere aandacht zijn voor de meest kwetsbaren in onze samenleving. Dat zijn de ouderen en de zieken, maar zeker ook de daklozen, mensen op de vlucht en migranten zonder verblijfsrecht. Amnesty gaat er vanuit dat de overheid alles in het werk zal stellen om te voorkomen dat deze (vaak zeer kwetsbare)

⁵ <https://www.dji.nl/locaties/index.aspx>

⁶ <https://www.crimesite.nl/coronavirus-veel-gedetineerden-mogen-thuisblijven/>

⁷Zie bijvoorbeeld: <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/14/coronavirus-call-to-release-uk-immigration-centre-detainees>

⁸ Brief 15 maart: Vreemdelingen die in Nederland aankomen zullen niet tot de COA-opvang worden toegelaten. Er zal geen identificatie en registratie plaatsvinden en gehoren (zowel asiel als regulier) door de IND zullen niet langer doorgang vinden.

⁹ Zie onder meer: Het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (IVESCR) Het IVESCR is een uitwerking van het recht op een toereikende levensstandaard, zoals opgenomen in artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het IVESCR omvat onder meer het recht op toereikende voeding, kle- ding en huisvesting (art.11) en het recht op gezondheid (art.12); Het Europees Comité voor Sociale Rechten, dat toeziet op naleving van het Europees Sociaal Handvest. Zie bovendien de minimum normen in de Europese Op- vangrichtlijn en de Terugkeerrichtlijn over het treffen van voorzieningen voor de eerste levensbehoeften.

mensen op straat moeten zien te overleven. De straat kan immers nooit de oplossing zijn - zeker niet nu er een serieus en gevaarlijk virus rondwaart. Het recht op gezondheid geldt voor iedereen en is in de Grondwet en in internationale verdragen vastgelegd.¹⁰

Wij roepen u dan ook op om met alle beschikbare middelen en creativiteit de mogelijkheden te benutten om mensen - die niet in staat zijn zelf voor onderdak te zorgen - onder te brengen in kleinschalige, veilige en hygiënische locaties.

Met vriendelijke groet

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'D' and 'O' followed by the name 'Oudshoorn'. The signature is underlined with a single horizontal stroke.

Dagmar Oudshoorn
Directeur Amnesty International Nederland

¹⁰ Het recht op gezondheid is onder meer vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (IVESCR), artikel 12.1, dat stelt: *“De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht van een ieder op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid.”*